

Briuselis, 2016 10 24
COM(2016) 689 final

2013/0028 (COD)

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI

pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 6 dalį

dėl

Tarybos pozicijos dėl Reglamento, kuriuo dėl šalių keleivinio geležinkelių transporto paslaugų rinkų atvėrimo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1370/2007, priėmimo

(Tekstas svarbus EEE)

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI

pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 6 dalį

dėl

Tarybos pozicijos dėl Reglamento, kuriuo dėl šalių keleivinio geležinkelių transporto paslaugų rinkų atvėrimo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1370/2007, priėmimo

(Tekstas svarbus EEE)

1. PAGRINDINIAI FAKTAI

2013 m. sausio 30 d. Komisija priėmė išsamų šešių pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų rinkinį, siekdama, kad Europoje būtų teikiamos kokybiškesnės geležinkelių paslaugos ir jų pasirinkimas būtų didesnis.

Kad geležinkelių transportas taptų patrauklesnis keleiviams ir būtų skatinama juo naudotis susisiekimui, būtina gerinti paslaugų kokybę ir efektyvumą. Ribotos viešosios lėšos gali būti naudojamos ekonomiškai naudingiau ir tvariau.

Minėtu dokumentų rinkiniu taip pat siekiama skatinti ES geležinkeliuose diegti naujoves, kad jie atitiktų naudotojų lūkesčius. To siekiama trimis skirtingais tarpusavyje susijusiais būdais:

- (1) atveriant šalių keleivinio transporto rinkas konkurencijai ir nustatant, kad konkursai dėl viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo būtų privalomi;
- (2) didinant infrastruktūros valdytojų savarankiškumą, kad jie galėtų kontroliuoti visas esmines geležinkelių tinklo funkcijas, taip pat visiems užtikrinant sąžiningas sąlygas naudotis geležinkeliais;
- (3) didinant ES geležinkelių agentūros vaidmenį, kad ji taptų vieno langelio principu veikiančia įstaiga, išduodančia veiklos vykdytojams ES masto leidimus pateikti rinkai transporto priemones ir ES masto saugos sertifikatus.

Pasiūlymo perdavimo Europos Parlamentui ir Tarybai (dokumentas COM(2013) 28 *final* – 2013/0028 COD) data –

2013 m. sausio 31 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės data –

2013 m. liepos 11 d.

Europos regionų komiteto nuomonės data –

2013 m. spalio 8 d.

Per pirmąjį svarstymą priimtos Europos Parlamento pozicijos data –

2014 m. vasario 26 d.

Tarybos pozicijos priėmimo data –

2016 m. spalio 17 d.

2. KOMISIJOS PASIŪLYMO TIKSLAS

Bendrasis Komisijos pasiūlymo iš dalies pakeisti Reglamentą (EB) Nr. 1370/2007 tikslas – pagerinti keleivių vežimo geležinkeliais paslaugų kokybę ir padidinti šio sektoriaus veiklos efektyvumą. Tai turėtų padidinti geležinkelių transporto konkurencingumą ir patrauklumą, palyginti su kitų rūšių transportu, ir padėti toliau kurti bendrą Europos geležinkelių erdvę.

Kad būtų pasiektas bendrasis tikslas, Komisija pasiūlė nustatyti prievolę skelbti konkursus dėl viešųjų paslaugų sutarčių sudarymo, kad konkurencinis spaudimas šalių geležinkelių transporto rinkose būtų didesnis. Taip siekiama didinti sektoriaus efektyvumą ir pagerinti keleivių vežimo geležinkeliais paslaugų kokybę. Šias priemones papildo nuostatos, kuriomis siekiama užtikrinti palankias pagrindines konkursų procedūrų taikymo sąlygas, įskaitant prieigos prie geležinkelių riedmenų taisykles.

Komisijos pasiūlymas yra glaudžiai susijęs su siūlomais 2012 m. lapkričio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/34/ES, kuria sukuriamą bendrą Europos geležinkelių erdvę (nauja redakcija), pakeitimais, kuriais nustatomos atviros prieigos teisės geležinkelio įmonėms ir sugriežtinamos nuostatos dėl infrastruktūros valdytojo valdymo siekiant padidinti nediskriminacinę prieigą prie geležinkelių infrastruktūros.

3. PASTABOS DĖL TARYBOS POZICIJOS

2016 m. spalio 17 d. per pirmąją svarstymą Tarybos priimtoje pozicijoje pritariama pagrindiniams Komisijos pasiūlymo tikslams didinti geležinkelių transporto viešųjų paslaugų kokybę ir efektyvumą, nustatant principą, pagal kurį geležinkelių transporto viešųjų paslaugų sutartys būtų sudaromos privalomo konkurso tvarka. Ja taip pat remiamos pasiūlytos nuostatos, kuriomis užtikrinamos palankios pagrindinės konkursų procedūrų taikymo sąlygos.

Nors Tarybos pozicija nėra tokio plataus užmojo, kokio Komisija būtų norėjusi daugeliu klausimų, pažymėtina, kad ji yra reikšmingas žingsnis į priekį, palyginti su dabartiniu Reglamentu (EB) Nr. 1370/2007, dėl kelių priežasčių:

- Komisija pasiūlė suderinti sutarčių sudarymo taisykles visoms transporto rūšims, kurioms taikomas šis reglamentas, ir nustatyti principą, pagal kurį geležinkelių transporto viešųjų paslaugų sutartys būtų sudaromos privalomo konkurso tvarka. Tarybos pozicijoje pritariama Komisijos pasiūlymui, nes joje nustatoma, kad prievolė geležinkelių transporto viešųjų paslaugų sutartis sudaryti konkurso tvarka taikoma kaip bendrasis principas ir taip panaikinama galimybė tiesiogiai sudaryti geležinkelių transporto viešųjų paslaugų sutartis be papildomo pagrindimo. Nors dokumente numatyta keleto išimčių galimybė, šios išimtys yra ribojančios ir suformuluotos tiksliai bei objektyviai, taip pat jos apima tam tikras apsaugos priemones, kad būtų užkirstas kelias neleistinai apeiti sutarčių sudarymo konkurso tvarka principą. Be to, tekste užtikrinama, kad, jei sutartys sudaromos tiesiogiai ir taikant išimtį, susijusią su specifine rinkos struktūra, tomis viešųjų paslaugų sutartimis turės būti siekiama šio pasiūlymo tikslų, t. y. gerinti geležinkelių transporto viešųjų paslaugų kokybę ir efektyvumą. Šiuo atžvilgiu Tarybos pozicija atitinka Komisijos tikslą gerinti keleivių vežimo geležinkeliais paslaugų kokybę ir didinti paslaugų teikėjų veiklos efektyvumą;
- Komisija pasiūlė griežtesnes taisykles dėl viešųjų paslaugų įsipareigojimų (toliau – VPI) apibrėžimo. Jomis siekta, kad kompetentingos institucijos parengtų išsamius viešojo transporto planus, kuriuose būtų nustatyti viešojo keleivinio transporto politikos tikslai. Taisyklėse reikalaujama, kad kompetentingos institucijos, remdamosi tam tikrais kriterijais ir siekdamos įgyvendinti viešojo transporto planuose nustatytus

tikslus, pagrįstų VPI (kuriuos jos ketina taikyti viešojo transporto operatoriams) rūši ir apimtį ir viešųjų paslaugų sutarties taikymo sritį. Tarybos pozicija nėra tokio plataus užmojo, kaip Komisijos pasiūlymas, tačiau Komisija pripažįsta, kad vis dėlto joje išdėstytos aiškesnės taisyklės dėl VPI apibrėžimo ir specifikacijų. Dokumente taip pat nustatomi bendrieji kriterijai, kuriais turi vadovautis kompetentingos institucijos nustatydamos VPI, kartu suteikiant lankstumo galimybę, kai to reikia;

- Tarybos pozicijoje taip pat užtikrinama, kad visiems konkurso dalyviams atitinkama informacija būtų teikiama sąžiningai ir skaidriai – taip garantuojama, kad konkurso metu būtų taikomos vienodos sąlygos. Ši nauja nuostata atitinka Komisijos pasiūlymą;
- Komisija nustatė konkrečias viršutines vertės ribas, taikomas tiesiogiai sudarant sutartis dėl mažos apimties geležinkelių transporto paslaugų. Tarybos pozicijoje šios viršutinės ribos yra padidintos. Tačiau Komisija mano, kad jos vis dar teisingai atspindi principą, kuriuo vadovaujantis tiesiogiai sudaryti sutartis leidžiama tuo atveju, jei konkurso organizavimo išlaidos nusveria numatomą konkurso naudą;
- Komisija pasiūlė nustatyti kompetentingoms institucijoms pareigą užtikrinti garantuotą nediskriminacinę prieigą prie riedmenų, nes tai yra viena iš pagrindinių kliūčių, trukdančių geležinkelio įmonėms dalyvauti viešųjų konkursų procedūrose. Tarybos pozicijoje ši pareiga nenustatoma, kadangi tai galėtų turėti neigiamą poveikį viešiesiems finansams. Tačiau joje kompetentingoms institucijoms nustatyta pareiga įvertinti, atsižvelgiant į sutarčių sudarymo konkurso procedūrą, ar būtina imtis kokių nors priemonių siekiant užtikrinti nediskriminacinę prieigą prie geležinkelių riedmenų ir šį vertinimą paskelbti viešai. Tarybos pozicijoje taip pat siūloma įvairių priemonių, kurias kompetentingos institucijos gali taikyti, kad užtikrintų veiklos vykdytojams prieigą prie riedmenų. Komisija pripažįsta, kad Taryba, savo pozicijoje nustatydamą pareigą būsimus prieigos prie riedmenų vertinimus skelbti viešai, sukuria svarbų pagrindą, kuriuo remdamiesi veiklos vykdytojai ir Komisija galės patikrinti, ar konkursų procedūromis buvo užtikrintos vienodos sąlygos visiems veiklos vykdytojams;
- Tarybos pozicijoje įtvirtinti atitinkami Europos Sąjungos ir nacionaliniai socialiniai standartai, kurie turi būti taikomi tais atvejais, kai pasikeičia viešųjų paslaugų operatorius, vykdamas viešųjų paslaugų sutartį. Komisija gali pritarti šioms nuostatomis, nes jos padės išaiškinti galiojančias socialines teises ir pareigas;
- Komisija pasiūlė skubiai pradėti taikyti sutarčių sudarymo privalomo konkurso tvarka principą. Tarybos pozicijoje nustatytas ilgesnis pereinamasis laikotarpis, atidedant galimybės be jokių sąlygų tiesiogiai sudaryti sutartis panaikinimą. Dėl šios priežasties principas, pagal kurį geležinkelių transporto viešųjų paslaugų sutartys būtų sudaromos privalomo konkurso tvarka, bus pradėtas taikyti praėjus šešeriems metams po naujojo reglamento įsigaliojimo. Toks atidėjimas pavėlins teigiamą naujųjų taisyklių poveikį, tačiau taip pat suteiks valstybėms narėms galimybę parengti rinką minėtiems pokyčiams ir taip išvengti struktūrinių problemų, kurių galėtų kilti;
- Komisija siūlė, kad remiantis geležinkelių transportui taikoma išimtimi tiesiogiai sudarytos sutartys turėtų baigtis ne vėliau kaip 2022 m. gruodžio 31 d. Komisija apgailestauja, kad Tarybos pozicijoje leidžiama, jog šios sutartys būtų vykdomos iki jų galiojimo pabaigos datos. Tai reiškia, kad iki pereinamojo laikotarpio pabaigos tiesiogiai sudarytos geležinkelių transporto viešųjų paslaugų sutartys gali toliau galioti iki 2032 m. gruodžio mėn., o tai yra ilgas pereinamasis laikotarpis. Tačiau

kartu Komisija pažymi, kad Tarybos pozicija garantuoja esamų sutartinių teisių apsaugą ir numato jų teisinio tęstinumo apsaugos priemones.

4. IŠVADA

Nepaisant Tarybos pozicijos trūkumų, Komisija mano, kad įvedus pirmiau aprašytas naujas aiškesnes nuostatas bus užtikrintas didesnis teisinis tikrumas. Be to, tai sudarys tvirtą pagrindą, kuriuo remiantis ateityje bus užtikrinamas geležinkelių rinkos atvėrimas pagal transporto politikos taisykles ir atitinkamas konkurencijos taisykles.

Komisija mano, kad iš dalies pakeisti teisės aktai dėl VPI geležinkelių transporto srityje, nustatytas principas, pagal kurį geležinkelių transporto viešųjų paslaugų sutartys būtų sudaromos konkurso tvarka, ir tokių sutarčių sudarymui taikomos nuostatos dėl palankių pagrindinių sąlygų yra labai svarbus žingsnis siekiant padidinti geležinkelių transporto viešųjų paslaugų kokybę ir efektyvumą ES. Plačiau taikant geležinkelių transporto paslaugų sutarčių sudarymo konkurso tvarka principą taip pat būtų galima užtikrinti, kad viešosios lėšos viešųjų transporto paslaugų sektoriuje būtų naudojamos ekonomiškai naudingiau.

Kompromiso vardan Komisija pritaria Tarybos priimtai pozicijai; taip suteikiama galimybė Europos Parlamentui priimti galutinį tekstą per antrąją svarstymą. Komisija mano, kad geležinkelių transporto pramonės paslaugų kokybės, efektyvumo ir konkurencingumo labai būtų naudingiausia priimti tiek rinkos, tiek techninę dalis.